

VÁLTOZO VALÓSÁGUNK

A barátság útján

Az Ogyi Kuzbassza és a Falócföld szerkesztősége a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulóját a barátságot dokumentáló különszámmal köszönti.

A szerkesztők, szervezők szándéka: alkalmat teremteni a egymástól sok ezer kilométerre levő barátok életének alaposabb megismerésére — a művészet eszközeivel. Nem az első közös kulturális vállalkozás ez, elég csak a nemrégiben megjelent Találkozás című kétnyelvű antológiára, a Szovjet Tudomány és Kultúra művészeti rendezvényeire, a Szibériai Hetek máig emlékezetes programjaira utalni.

A két megye közötti egyre gazdagabb kulturális kapcsolat a magyar—szovjet barátság építésének, folyamatos fejlesztésének fontos eszközei. A szovjet és a magyar nép barátsága a történelmi harcok tüzeiben született és erősödött meg. A hat évtizeddel ezelőtti közös harcokban, a felszabadítás történelmi formáló nemzedékek sorsát alakító eseményeiben is eszméink, céljaink azonossága fejeződött ki, de még inkább így volt, így van a szocializmus építésének kezdeteikor, s mai szakaszaiban.

Nem csupán az ünnepnapok, hanem a közös munka, a hétköznapi együttes erőfeszítései formálják, erősítik a népek közötti barátságot. A nemzetközi fórumokon a békéért, a haladásért vívott közös küzdelem, a gazdasági fejlődést szolgáló KGST komplex program, a szocialista integráció, az ideológiai együttműködés különböző formái és eredményei a proletár internacionalizmus eszméjét kézzelfogható, széles körben felismert valósággá teszik. A nemzeti és nemzetközi érdekek összhangja, az egymás sikereiben való kölcsönös érdekelttség, az elvtársi szolidaritás, az antikommunista eszmék ellen közösen vívott küzdelem gyakorlata, életünkre gyakorolt hatása egyre nagyobb tömegek számára válik ismeritő és elismertté.

A magyar—szovjet barátság fejlődésében mutatkozó új vonások egyike éppen ebben gyökerezik. Ma is tisztelettel gondolunk, a hősöknek kijáró megbecsüléssel emlékezünk meg azokról, akik a szocialista építés feltételeit a szabadságot hozták el a magyar népnek. Hasonlóan nagy jelentősége van, s egyre növekvő szerepet tölt be a szocializmus építésében szerzett tapasztalatok átadása, az alkotó erő példája, a távlatok nyújtása. Ezt fogalmazta meg Kádár János elvtárs az SZKP XXV. kongresszusán mondott felszólalásában. „A Szovjetunió múltja nagy történelmi tanulság, jelene követendő példa, jövője ragyogó ígért.”

A szocializmus lényegéből fakadó internacionalista politika, a közös eszmék és célok alapján épülő sokoldalú kapcsolatok jelentősége az utóbbi években a Nógrád megyeiek számára egyre több személyes élmény segítségével is tudatosul. A megyében már 130 fölött van azoknak a szakembereknek a száma, akik egyetemi tanulmányaikat valamelyik szovjet felsőoktatási intézményekben folytatták. Személyes élményeik, felkészültségük, végzett munkájuk minősége a barátság ápolásában igen jó szolgálatot tesz. Évről évre nő azoknak a száma is, akik az őszi barátságvonat utasaként, vagy egyéb turistautakon ismerkednek a Szovjetunió életével, a gazdasági, kulturális fejlődés eredményeivel, emberekkel, tájakkal.

Ipari üzemekben, mezőgazdasági egységekben, iskolákban, intézményekben egyre-másra alakulnak a magyar—szovjet barátságot tudatosan, szervezett formában ápoló tagcsoportok. Ezek a munkahelyi, mozgalmi közösségek — a politikai munka egészével összhangban — sokféle módon segítik a tudatos politikai magatartás fejlődését, az internacionalista szemlélet fejlődését.

Tevékenységük egyik legfontosabb vonása: a Szovjetunióról, politikájáról, népei alkotó erőfeszítéseiről reális és sokoldalú képet adnak. Kiállítások, vetélkedők, ismeretterjesztő előadások,

politikai és kulturális rendezvények révén egészítik ki a központi politikai és tömegkommunikációs fórumok tevékenysége nyomán kialakult képet. Ebben igen sok segítséget kapnak a munkahelyi pártszervektől, s néhány éve a Budapesten működő Szovjet Tudomány és Kultúra Házától. Fejlődtek a tagcsoportokban a személyes agitáció módszerei, s bővült a politikai munka hatóköre. Különösen értékes a szocialista brigádok körében végzett nevelő munka, s jó színvonalú az iskolai tagcsoportok munkája is.

A tagcsoportok munkájában az önállóság növekedése, az alkalmazott formák gazdagítása, a tevékenység folyamatossá válása érdekében több jó kezdeményezés történt. A legjobb tagcsoportok tudatosan építenek munkájukban a testvérmegyei kapcsolatokban rejlő lehetőségekre.

Kemerovo — 6000 kilométerre Nógrádtól — Magyarország nagyságú területen fekszik, s gazdasági potenciálja, kulturális fejlődésének üteme az abszolút számok mutatóival nem hasonlítható a mi lehetőségeinkhez. Kemerovo — Szibéria szíve. Szerepe a fasizmus ellen harcoló ország életében, a második világháború idején is igen nagy volt. Ma: a kommunizmust építő nemzedékek számára Szibéria, s annak központja, Kemerovo a nagyszabású társadalmi-gazdasági program megvalósításának egyik legfontosabb gazdasági bázisa.

A nagy távolság, az eltérő gazdasági feltételek ellenére a tízéves szoros kapcsolatban igazi barátság, testvéri érzelmek születtek. 1967-ben járt először nógrádi pártdelegáció Kemerovóban. Azóta évenkénti rendszeres politikai tapasztalatcsere alakult ki, amelyet jól egészítenek ki a szakszervezetek és az ifjúsági mozgalmi szervek közötti eleven kapcsolatok, a kulturális együttműködés különböző alkalmi, formái. A különböző hivatalos jellegű találkozások azonban mindig együtt jártak a személyes ismeretségek, kapcsolatok bővítésének szándékával. Az üzemlátogatásokon, a műtermi beszélgetéseken, szerkesztőségi megbeszéléseken, a művészegyüttesek fellépéseikor mindig akadt alkalom arra, hogy új barátságok szülessenek.

Kiterjedt a levelezőpartner-hálózat is. Ebben elsősorban a fiatalok járnak elől jó példával. A Salgóhányán üdülő pionírok, a nagy utat megjárt nógrádi úttörők noteszeiben gyűlö címekből rendszeres levelezések lettek; a fiatal turisták közül is többen a nagy méretek élményén túl magukkal hozták az őszinte barátság mérlegét is. Sokan mesélték közülük: kemerovói barátaink sokat tudnak Magyarországról, ismerik Nógrád megyét. Ebben szerepet játszik testvérmegyénk sajtójának, rádiójának és televíziójának sokoldalú munkája is. Hasonlóan nőtt nálunk is az érdeklődés. A Szibériai Hetek alkalmával elhangzott 100 előadáson, a különböző kiadványok révén reális és hiteles kép alakult ki Szibériáról, az ott élő emberek munkájáról. Nemcsak a zord időjárást, nem csupán a gigantikus építőmunkát jelenti számunkra Kemerovo — hanem barátokat, dolgozó, munkánk, életünk iránt érdeklődő embereket is.

Azok, akiknek közvetve vagy személyesen is volt alkalmuk megismerkedni a Szovjetunióban folyó építőmunkával, a szovjet emberek gondolkodásával; magatartásával, munkájával — tapasztalatai révén saját távlatainkat, erőfeszítéseinket is jobban, másképpen értékelik.

A fejlett szocialista társadalom építésének programja ma gyakran idézett célkitűzés, mozgósító és felelősségvállalásra készítő nemzeti elhatározás. Megvalósulása azonban nagyban függ attól: hogyan, milyen mértékben tudjuk hasznosítani azokat a tapasztalatokat, amelyeket a Szovjetunió Kommunista Pártja, a szovjet nép szerzett az elmúlt hat évtizedben.

A testvérmegyei kapcsolatok első tízéves ünnepe egybeesik azzal a jubileummal, amelyre szerte az egész világon, a haladó gondolkodású emberek, a munkások ünnepi szívvel készülnek. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom az Urálon túl élő emberek számára is az új élet feltételeit teremtette meg. Sokat dol-

Kemerovo — Szibéria szíve

Nézzenek Szibéria térképére! Igaz, szomszédaihoz képest a kétszer kitüntetett Kemerovo viszonylag kis területű megye, körvonala azonban a szív kontúrájára emlékeztet. S valóban, a Kuznyecki-medence nemcsak az ország keleti részének hatalmas szíve, hanem szocialista államunk egyik ipari központja is. Évről évre, minden öt éves tervben egyre erőteljesebben fejlődik.

Mit jelent ma a Kuznyecki-medence? Mindenekelőtt hatalmas szénlelőhelyet. A kilencedik öt éves terv alatt több mint 24 millió tonnával nőtt a széntermelés — ilyen hatalmas tempóban egyetlen szénmedence sem fejlődött. A kilencedik öt éves terv befejező évében a megye bányáiból és a külszíni fejtéseken 137 millió tonna fűtő- és üzemanyagot hoztak felszínre. Emellett az országban minden második tonna kokszolható szén a Kuznyecki-medencéből származik.

Kemerovo megye azonban nem csupán széntermelő vidék. Fejlett fémkohászata, vegyipara, gépgyártása és energetikai ipara van. A kilencedik öt éves terv alatt a nyersvastermelés több mint 2 millió tonnával, az acélgártás csaknem 4 millió tonnával, a villamosenergia-termelés 11 milliárd kilowattórával növekedett a megyében.

A Kuznyecki-medencében alumíniumot, cinket, ferroszilíciumot, műtrágyát, gyógyszert, műanyagokat, műgyantát is előállítanak, s ez az ország egyik leghatalmasabb kaprolaktámgyártó vidéke. A megye gépgyárai fűrógépeket, futószalagrendszereket, gépi ácsolatokat, nem robbanásveszélyes elektromotorokat, és sok más terméket hoznak létre.

A Kuznyecki-medence azonban nemcsak nehézipari vidék. Az utóbbi években — különösen a kilencedik öt éves tervben — még egy ágazat fejlődött ki, amely azonnal jelentős helyet foglalt el a megye gazdaságában. Ezt az itt megszokottól különböző, figyelemre méltó iparágat az újonnan épült vállalatok képviselik: a selyem- és fésűgyapjúgyárak Kemerovóban és Leninszk-Kuznyeckben, az évi ötmillió pár cipőt előállító kiszeljovszki üzem, a belovói kötöttárugyár és a Prokopjevskben levő porcelángyár.

A vas- és színesfémkohászati üzemekben, a vegyiparban, a könnyű-, élelmiszer- és más iparágakban egyre inkább nagy teljesítményű gépsorokat használnak, a technológiai eljárásokat és a termelést teljesen automata rendszerek irányítják.

Az öt éves terv folyamán nagy munkát végeztek a tudományos kutató- és tervezőintézetek, oktatási intézmények is. Több mint ezer témát dolgoztak ki, s ezeknek a termelésben történt bevezetése körülbelül 300 millió rubel megtakarítást eredményezett. 758 találmány, 36 szabadalom született: a tudomány és technika vívmányainak köszönhetően a kilencedik öt éves tervben a munka termelékenységének növekedése évi 5,3 százalékos volt, szemben a nyolcadik öt éves terv alatti 4,6 százalékkal. Az ipari termelés növekedésének 94 százaléka a munka termelékenységének növeléséből adódott.

A Kuznyecki-medencében hatalmas építkezések sora folyik. Az építők sokszere „hadserege” több mint 600 nagyvállalatot, 19 várost, 43 városias jellegű települést, több ezer km hosszú vasútvonalat és autótutat, gyönyörű iskolákat, kórházakat, könyvtárakat, színházakat, kultúrpalotákat, főiskolákat hozott létre.

V. I. Lenin nagyra értékelte a Kuznyecki-medence jelentőségét Szovjet-Oroszország népgazdaságában. Gondoskodott fejlődéséről, összekapcsolva az Urál-hegység óriási érckészletei és a kuznyecki kőszén felhasználását. Lenin támogatta azt az elgondolást, hogy a Kuznyecki-medencében egy autonóm ipari egységet alakítsanak ki. A vidéket már az első öt éves terv idején fejleszteni kezdték, korszerű technikával látták el. A párt és a kormány határozata az Urál—Kuznyecki ipari centrum megteremtéséről lehetővé tette, hogy új bányákat és hatalmas üzemeket hozzanak létre, s a kuznyecki szén szállító szerelvények új vasútvonalakon közlekedjenek. Kuznyecksztraj, az Amur melletti Komszomolszkhoz hasonlóan a harmincas évek jelképévé vált, a termelőerők keletre irányuló, jelentőségében és méreteiben is hatalmas mozgásának szimbóluma lett. Gornaja Sorija és Haka-szija vasérc és szene, a vasút, és a bővizű Tom folyó meghatározta, hogy a hatalmas fémkohászati művek építéskor a mos-

goztak és szenvedtek is a forradalom vívmányait védő szibériaiak — hiszen az ifjú szovjet állam ellen támadó nemzetközi reakció nem véletlenül, s nem is válogatós eszközökkel akarta megszerzeni a gazdag Szibériát. A kuznyecki földön is diadalmaskodtak a lenini eszmék: az alkotó emberi képesség, a tudás, a forradalmi fegyelem, a gigantikus méretek mellett is emberivé formálta a világot. Az olvasók, akik barátaink életéről kapnak művészi híradást, ismét közelebb kerülnek Kemerovóhoz, a kommunizmust építő emberekhez.

A barátság útján halad tovább így a két megye dolgozó társadalma. Ezért is köszöntjük a két szerkesztőség közös vállalkozását az újabb találkozások egyik érdekes, vonzó kiindulópontját. A további közös munkához szükséges tervek, elképzelések már kialakultak. Szándékunk a Kemerovót bemutató ismeretterjesztő könyv szerkesztése, megjelentetése. A TIT megyei szervezete a közeljövőben szervezi meg a Barátság-klubot, a Kemerovóban járt, rendszeres beszámolókra vállalkozó nőgrádiak részvételével. Tovább kívánjuk a levelező kapcsolatokat fejleszteni, s szerény mértékben bővíteni lehet a turizmus lehetőségeit is. Még rendszeresebbé lehet tenni a fiatalok találkozásait, a műszaki értelmiség tapasztalatcseréjét, a sajtó együttműködését. Készülnek terveink a kulturális kapcsolatok további szélesítésére. Ezeknek megvalósításához igen jók a politikai feltételek, kölcsönös az érdeklődés.

Kiss Aurél

MSZMP Nógrád megyei Bizottság oszt. vez.-helyettese

lani Novokuznyeckre esett a választás. Ide érkeztek a moszkvai, leningrádi és ukrainai szakemberek, a déli és uráli tapasztalt szakmunkások, s fiúk és lányok az ország legtávolabbi sarkai-ból, s velük együtt a vidék őslakosai, a mesterségükről híres sorszki kovácsok is részt vettek a gigantikus fémkohászati kombinát létrehozásában. 1932. április 3-án már nyersvasat termelt az üzem első kohója. 1937-ben az építők befejezték a Kuznyeki Kohászati Kombinát második üzemegységének építését is. A kombinát jelenleg egymaga több nyersvasat és acélt termel, mint a cári Oroszország összes fémkohászati üze-mei 1913-ban.

A nagy építkezés munkáshétköznapijain során nagyszerű szibériai kohászok nevelődtek, hősi tettekre képes kollektívák kovácsolódtak össze. Novokuznyeck most Szibéria egyik legnagyobb városa, s további fejlődését meghatározza a KMK fiatalabb „testvérének”, a Nyugat-szibériai Kohászati Üzemeknek az építése.

A Nagy Honvédő Háború éveiben a kuznyeki emberek mérhetetlenül sokkal járultak hozzá a hitleri hordák feletti győzelemhez. A Donyec-medence fasiszta okkupációja után az ország fő üzemanyagforrásává válva, a Kuznyeki-medence növelte termelőkapacitását. Különösen gyorsan nőtt a széntermelés a medence déli területein, ahol a kokszolható szén rétegei találhatók. Új bányák tucatjait tárták fel, szénosztályozókat építettek a háború éveiben. Az uráli iparvidék — államunk fegyveres erőinek arzenálja — nem tudott volna termelni a kuznyeki bányászok hősi munkája nélkül. A Kuznyeki Kohászati Kombinát munkásai, mérnökei, tudományos kutatói napokig nem mozdultak ki a műhelyekből és laboratóriumokból, miközben a páncélosok gyártására alkalmas acél előállításának problémájával foglalkoztak, s a kitűzött feladatot teljesítették. A háterszágnak ez a mun-

kasikere nagymértékben meghatározta a helyzetet a fronton is — a német fasiszta megszállók meggyőződhetnek „a szibériai acél szilárdságáról”: a kuznyeki páncélpajzs megbízhatóan védte a hazát. A kuznyeki katonák hervadhatatlan dicsőséget szereztek a frontokon. Sokan közülük elesetek a csatatereken, de még többen jutottak el Berlinig, hogy kitűzzék a győzelem zászlaját. Földijeink százai váltak a Szovjetunió hőségé, ezeket tüntettek ki érdemrendekkel és érme-kkel.

Még nem hunytak ki a tűzfészek lángjai, még dörögtek a fegyverek, de a Kuznyeki-medence már minden erejét a fő probléma megoldására, a háború által elpusztított gazdasági élet helyreállítására fordította. Az idősebb „fivérnek”, a felszabadított Donyec-medencének nyújtott segítség a kuznyeki dolgozók életbevágóan fontos feladata lett. A kuznyekiek gépi berendezésekkel, nyersanyaggal, élelmiszerekkel, könyvekkel teli szerelvényeket indítottak Ukrajnába; s mint neki húsz évvel azelőtt a Donyec-medence, most a Kuznyeki-medence adta át Donyecnek kincsei javát.

Mivel külső munkaerő-tartalékra már nem számíthatott, a Kuznyeki-medence maga nevelte ki munkáskadereit — bányászokat, kohászokat, vegyipari munkásokat, építőket, energetikusokat. A kuznyeki föld munkásosztálya a nagy megpróbáltatásokon keresztüljutva megerősödött, megedződött, az ország munkáshadseregének egyik élcsapata lett. Kuznyeck földje egyetlen hatalmas építési területté vált. A térképen zászlócskák tucatjai villannak fel, s mindegyik új, az országos Komszomol-szervezet védnöksége alatt álló építkezés születését jelzi. Az egyik a Nyugat-szibériai Kohászati Üzem, a másik a Novokuznyeck—Abakán vasútvonal, a harmadik a belovói és tom-uszinszki vízi erőmű, a negyedik a hatalmas raszpadszki bánya, az ötödik a krapivinszkiji vízi csomópont a Tom folyón —, s a sort még folytathatnánk.

A szocialista munkaverseny mindig feszített tempóra ösztönözte a kuznyeki dolgozókat. Több mint fél évszázada tart a Donyec-medence munkáskollektíváival folyó baráti versengés. Az utóbbi években verseny bontakozott ki a tomszki és irkutszki területek dolgozóival is. A szovjet állam fennállásának ötvenedik, Lenin születésének pedig századik évfordulóját ünneplő jubileumi évben érte el legforróbb szakaszát a verseny. A forradalom vezérének nevét viselő ércbánya dolgozóinak példáját követve a megye dolgozói azért küzdöttek, hogy elnyerjék a lenini jubileumi érmet és a díszoklevelet, a medence bányászai harcot folytattak a fejtek, gépek, műszaki berendezések teljes, nagyfokú kihasználásáért — és nagyszerű eredményeket értek el. A nyugat-szibériai kombinát kohászai kezdeményezték azt az országos mozgalmat, melynek célja, hogy a már működő és a most működésbe lépő erőművek a lehető legrövidebb időn belül a teljes előirányzott kapacitással működjenek. A KMK dolgozói mozgalmat indítottak a gépsorok korábban elért maximális teljesítményszintjének túlszárnyalására (Vlagyimir Kolesznyikovnak, a kemerosvói nitrogénfeldolgozó üzem műszerkezelőjének több tízezer követője teljesítette Kolesznyikovhoz hasonló sikerrel személyes vállalásait.)

A mai Kuznyeki-medence az erő és fiatalság jelképe, a világ első szocialista állama ipari erejének megtestesítője. A szocialista Kuznyeki-medence történetében, mint cseppben a tenger, tükröződik a Szovjetunió története, feltárul annak a gigászi fejlődésnek a titka, amelyet vidékünk a Nagy Októberi Szocialista Forradalom után elért. És Kuznyeck dolgozói egyre fokozzák a medence termelési kapacitását, a Nyugat-szibériai Kohászati Üzemekben új üzemrészeket és gépcsoportokat helyeznek működésbe, új bányák nyílnak, rekonstruálják a régiakat. A szénbányákban bevezették a hidraulikus eljárást, a „fekete arany” ki-termelésének legmodernebb módszerét, hatalmas fejlődésnek indult a medence új ipari ágazata — a könnyűipar.

A szocialista verseny alapvető célja a munka termelékenységének növelése lett. A jelenlegi periódusban a kuznyekiek a gazdasági reform sikeres megvalósításáért dolgoznak: fő célkitűzésük a technikai haladásért, a magas szintű termelési kultúráért folyó harc, s a munka tudományos megszervezésének bevezetése.

Az új korszak új tulajdonságokat, a politikai és az általános képzettségi színvonal emelését követelte a munkásoktól. Jelenleg a Kuznyeki-medence dolgozóinak túlnyomó többsége felső-

fokú vagy középfokú műszaki végzettséggel rendelkeznek, s ma már a technikumot végzett egyszerű munkás sem ritkaság. A bányászok, kohászok, vegyészek, gépészek, minden szakma művelői rendelkeznek a szükséges gazdasági ismeretekkel, a termelés tényleges gazdái lesznek, gazdái a földnek, természeti kincseinek, s kulturális tekintetben is egyre gazdagodnak, gyarapodnak.

A megyei pártszervezet a gazdasági és szociálpolitikai problémák megoldását összekapcsolja az új ember formálásával, s fokozni kívánja a dolgozóknak a kommunizmus építésének ügyéért érzett felelősséget.

A kommunista párt gazdaságpolitikájának, a szocialista viszonyok közötti társadalmi termelésnek végső célja a nép jólétének emelése, az emberek anyagi és kulturális szükségleteinek legteljesebb kielégítése. Az SZKP programjának, a párt XXIV. kongresszusának megfelelően intézkedések születtek a dolgozók életszínvonalának további emelése érdekében. Egymilliárd rubellel nőtt a lakosság jövedelme, a havi átlagkereset 26 %-kal, 170 rubelre emelkedett, ami magasabb, az SZKP XXIV. kongresszusa által előirányozottnál. A kiskereskedelmi áruforgalom 35 %-kal növekedett, a kuznyeckiék 2,7 milliárd rubellel nagyobb értékű árut fogyasztottak, mint a nyolcadik ötéves tervben.

Javultak a dolgozók lakáskörülményei, nagyobb arányú lett a lakosság gyermek- és kulturális intézményekkel, kommunális és egyéb szolgáltatásokkal való ellátottsága. Az öt év alatt felépült lakások alapterülete 5,6 millió négyzetméter. 140 ezer család, tehát a megye lakosságának egyötöde költözött új lakásba. 16 000 új férőhellyel bölcsődék és óvodák tucatjai nyitották meg kapuikat a kuznyeckiék új nemzedéke előtt. Tovább fejlődött az egészségügyi és a társadalombiztosítás, egyre specializálódik és tökéletesedik az orvosi ellátás a városokban és falvakban, növekvő figyelmet fordítunk a dolgozók egészségvédelmére. Tizenkilenc új kórház nyílt meg, összesen 4200 ágygal, az utóbbi években 24 szakorvosi rendelő kezdte meg működését. Körülbelül 300 egészségügyi intézményünk, 29 mentőállomásunk van. A lakosság járóbeteg-ellátása 423 rendelőintézetben történik. Csaknem kilencezer orvos és negyvenezer egészségügyi közép-káder dolgozik ezen a szakterületen. Államunk évente több mint 170 millió rubelt fordít a megye egészségügyi ellátására.

Ingyenes vagy kedvezményes beutalóval pihentek, turista-utakon vettek részt, szanatóriumokban, a betegség megelőzését szolgáló gyógyüdülőkben állították helyre egészségüket körülbelül kétmillióan. (A nyolcadik ötéves tervben ezek száma csak másfél millió volt.) Népszerűvé váltak az ipari vállalatok megelőzést szolgáló szanatóriumai. A megyében több mint hatszáz úttörő-, építő- és sporttábor működik, ahol évente háromszáz-ezernél több gyermek pihen.

Azon a vidéken, ahol 1915-ben csak egy középiskola és három hétéosztályos iskola működött, jelenleg hét főiskolán, egyetemen és öt tudományos-tájékoztató központban több mint negyvenezer diák tanul, s körülbelül hatszáz ezren tanulnak az általános iskolákban, technikumokban és szakiskolákban. Hat színház, filharmonia, 100 zeneiskola, több száz mozi, közel háromezer (több mint kétmillió rendszeres olvasóval rendelkező) könyvtár működik, a különböző helyi kiadványok összesen 900 ezer példányban jelennek meg.

A kuznyeckiék nemzetközi kapcsolataiban fontos helyet foglal el a Magyarországhoz fűződő barátság: a Kuznyecki-medence és Nógrád megye baráti kapcsolata évről évre sokoldalúbbá és gazdagabbá válik. A Kuznyecki-medence járásában és városaiiban létrejöttek a Szovjet—Magyar Baráti Társaság helyi szervezetei; a társaság tagkollektíváinak száma ötvenre emelkedett. Mindenütt szerveznek Magyarországgal és Nógrád megyével foglalkozó esteket, beszélgetéseket és előadásokat, vándor-fotókiállítások szólnak a mai Magyarországról és lakóiról. Jelentősen hozzájárul a nógrádi és kuznyecki vezetők, dolgozók közötti szoros személyes kapcsolatok kialakulásához a küldöttségek kölcsönös látogatása, elősegíti a gazdasági, kulturális és társadalmi életben folyó munka tapasztalatainak átadását, kölcsönös tanulmányozását. Nagy szerepet játszanak ebben a két megye újságíróinak előadóinak állandó utazásai.

A kommunista párt a gazdasági és szociális átalakulás széles körű programját kidolgozva abból indult ki, hogy annak teljesítése elősegíti a munkások, kolhozparasztok és az értelmiség aktivitásának emelését, s új ösztönzést ad a jobb munkára minden dolgozónak. A kuznyecki dolgozók, minden szovjet emberhez hasonlóan, különösen mélyen átértékelték, hogy munkájuk a párt ügyétől elválaszthatatlan; azzal teljes mértékben azonosulnak. Nagy lelkesedéssel és harcos aktivitással láttak hozzá az SZKP XXV. kongresszusa által kitűzött feladatok megvalósításához. A megye ipari üzemeiben, az építkezéseken, a kolhozokban és állami gazdaságokban széles körű szocialista verseny bontakozott ki, melynek jelszava: „Javítsuk a munka minőségét és intenzitását a további gazdasági fejlődés és a nép jólétének emelése érdekében!” A tizedik ötéves terv első évi feladatainak határidő előtti teljesítéséért folyó szocialista verseny kezdeményezői a Kuznyecki-medence szénbányáiban dolgozó brigádok kollektívái voltak, akik az 1976. január 12-én a párt megyei bizottságán lezajlott (hagyományos) találkozáson jelentős szocialista vállalásokkal teltek, s a megye minden dolgozóját felszólították, hogy jelszavuk a következő legyen: „Az ötéves terv első évében a jó minőség megőrzése mellett minden munkahelyen közelítsük a maximumhoz a munka intenzitását!” A megye dolgozóit felhívták, hogy összpontosítsák figyelmüket a termelés tartalcáinak minél teljesebb felhasználására, a gépek és berendezések kihasználtságának fokozására, élettartamának meghosszabbítására, az élenjáró kollektívák tapasztalatainak szélesebb körű átvételére. Nagy munka kezdődött a tizedik ötéves tervben előirányozott szociális fejlődés terveinek kidolgozása és megvalósítása érdekében: ennek különlegessége az, hogy a vállalati szintű tervezésről a járások és városok szociális fejlesztésének tervezésére térnek át. E feladatok megoldásáért különösen sokat tesznek Kemerovóban, Mezsdurecsenzkben, Leninszk-Kuznyecki, Promislenovszkijban, Belovóban és más városokban.

Az új ötéves terv első évének most lezárult szakaszában elévített munka összegezése azt mutatja, hogy a Kuznyecki-medence dolgozói, akik dicsőséges hagyományokkal rendelkeznek, a munka intenzitásának további emelésével és a munka minőségének javításával készek arra, hogy becsülettel végrehajtsák az SZKP XXV. kongresszusának határozatait, és új győzelmeiket arassanak a kommunizmus építése során.

V. Szitnyikov,

az SZKP Kemerovo területi Bizottságának titkára

Jegyzetlapok egy utazásról

Az egyik Kemerovóval két héten át ismerkedtem, s két héten át reménykedtem, hogy megláthatom a másikat is. Az egyik a róla szárnyra kelt hírrel megegyezően — lenyűgöző. Végigbarangoltam jó néhány városának utcáit — több mint tucat városának lélekszáma haladja meg a százezret. nem is említve a félmillió lakost túlnőtt Novokuznyecket és az ötszázezer felé haladó Kemerovót — „rokonként” büszkélkedtem a modern tízzintes lakóépületek, áruval bő kirakatok láttán, megfordulva a kellemesen berendezett, tágas otthonokban. Jártam a novokuznyeckei óriás vaskombinát, a „Zapszib” több száz méter hosszú munkacsarnokaiban és megcsodáltam Kemerovónak nem is legnagyobb kül-színi fejtését, a Kedrovszkij razret, ahol a szinte földfelszínen feketlő szén millió tonnait ássák sok emelet magas exkavátorok. Úttalan utakon megközelített szovhokban álltam szemben az ötszáz személyes kultúrlerem Nógrádra kíváncsi hallgató-ságával és végigvezettek palotányi múzeumokon, könyvtárakon, ifjúsági házakon. Beszélgettem munkásokkal, vezető értelmiségiekkel és éreztem vélekedéseikben, gesztusaikban a munka teremtette jogos büszkeséget — gazdasága, kultúrája folytán Kemerovo a „Szibéria szíve” kitüntető címet viseli.

Az egyik Kemerovóval két héten át ismerkedtem, s két héten át reménykedtem, hogy megláthatom a másikat is — a Tajgát. A kincsek és szépségek világát.

Reggeli nyolckor, de én már hat órakor talpon vagyok. A nyitott ablakon beragyog a nap. előkészületben a júniusi kánikula (Otthon ilyentájt éppen éjfél kongal a harang, gondolom, s elfog egy kis szorongás a hateraz kilométer távolságra gondolva.) Leballagok a Hotel Kuzbassz bejáratához. A Tavasz utca sétányának fái, bokrai virággal rakottak, pasztell-szelid fényekben fürdenek a házak.

Reggeli után irány a Nógrád utca, a kiadó sokemeletes épülete előtt már vár ránk Vitalij Vasziljevics dzsippje, s a kemerovói repülőtér zsvajgó embertömegén keresztülverekedve magunkat, egy óra múlva Novokuznyeck irányába repülünk Novokuznyeckben autóra nyergelünk át, s hajrá! tovább, Mezsdurecsenszken át, a hegyek felé. Az eltelt időből és a Volga sebességéből következtetem ki, hogy körülbelül háromszáz kilométer lehet mögöttünk, amikor kocsink éles szögben lekanyarodik a sztrádáról. Dúsfűvű mező közepén kordonnal körülkerített helikopter áll. Amint átszállunk, feldübörögnek a motorok, amelyek három nap múltán ugyanide kell, hogy visszasegítsenek.

A helikopter tágas gyomrában csomag-tenger, a fal melletti padokon munkaruhá-

ba öltözött, többnyire húsz-negyven éves korú fiatal emberek, akik leplezetlen érdeklődéssel méregetik öltönyös, félcipős figuránkat. Ilát igen, ez a táj nem a ráérező nézelődők és aszfaltozott utak világa!

Úszunk a felhőtlen kékségben, alattunk egycsapásra eltűnnek a végtelen síkságok, szelid lankák: a fenyővel borított hegyhátak sorát csak a völgyekben kanyargó folyók szalagjai bontják meg. Zöldben hullámlazik a föld egészen a láthatárig, közben-közben holmi világos foltokkal, miket először szélmorzsolta homokhátaknak vélek, s csak sűrűsödöttükör döbbenek rá, hogy tömött hófoltokat látok.

Gyomrom ideges rándulásain mérem, hogy ereszkedünk; közelebb nyomulnak hozzánk a hegyormok, megkülönböztethető faegyedekre osztódik a zöld rengeteg. Száz kilométereken át nyoma sem volt emberi kéznek, most balra előttünk apró település mutatkozik. Keskeny völgy két oldalán egy-egy rohanó hegyi folyó, közbül húsz-huszonöt gerendaépület. Úticélunk, a kimondhatatlanul hosszú nevű geológus-bázis.

Gépünk tesz négy-öt kört a völgy felett — rossz a széljárás, nemigen tud landolni. Aztán újra a biztonságos anyaföldre lépünk. Körülöttünk boldog kiáltások, sűrű ölelkezések: az éveken át családostul itt élő elszánt felderítőket a világgal egyetlenségként ez a helikopter köti össze, látja el testi és szellemi táplálékkal, munkaeszközökkel. Az élet szigorú rendre és makacs kitartásra neveli őket, hiszen a természet nyáron irtatlan bőséget a tél ötven fokot meghaladó hidege, két-három méteres hó-takarója követi —, s munkájuk akkor sem szünetelhet.

Vlagyimir Aszkoldavics Vlaszov fogad házába minket. A telep vezetője ez a hatvan-egynéhány évet megélt, szikár férfi, s író is egyben — könyveit jól ismerik a kemerovói olvasók. Ő kalauzol három napon át, szórakoztat regénybe illő életének mozaikjaival, ismerteti meg a telep mindennapjaival, provokál megejtő tájékozottsággal hajnalba nyúló vitákat — élet-ről, irodalomról, számolja elénk ennek a tájnak általuk már feltárt és még csak sejtelt mesés gazdagságát. S itt, ezen az isten háta mögötti kis telepen az ő holnapi álmaiban már kohók állnak, bányák ontják a szenet, város magasodik. Teheti: tanúja volt már nem egyszer ilyesfajta álmai megvalósulásának.

Második napon megtapasztaljuk, hogy mégsem mi vagyunk a világ végén. A kutatóhelyeket indulunk végiglátogatni. Reggel ragyogó fényre ébredünk, párától sűrű a levegő, mesebeli színekben pompázik a völgy: piros, sárga, kék, bordó virágok garmadája harsog melegházi bőségben. S mindehhez háttérként a fenyők kemény zöldje — megkoronázva a távoli hegycsúcsok szikrázóan fehér hósipkáival.

Ijesztően dübörgő járműben foglalunk helyet: páncélozott, láncetalpas kételtű, mint egy lövegtorony nélküli harckocsi.

Útnak indulunk — az út szó persze itt a lehető legkisebb mértékben közelít az európai fogalmakhoz, hiszen ez a monstros hol folyókon úsztat minket keresztül, hol veszélyesen meredek hegyoldalakon kapaszkodik fel, ügyet sem vetve mázsányi sziklákra, combvastagságú fatörzsekre.

Sokórás utunk során egyre feljebb és feljebb kapaszkodunk, fokról-fokra gyérül körülöttünk a növényzet, elmaradznak a fák, bokrok. Mikor a hegytetőre érünk — ki tudja hanyadik már! —, csak a lábat térdig süppedni engedő hegyi zuzmó zöldellik körülöttünk. És méteres magasságú, összefüggő takaróvá sűrűsödnek a hófoltok. Örök, soha el nem olvadó hótömeg ezerötszáz méteres tengerszint feletti magasságban? Kimenekedünk a huszadik századi hulló gyomrából, és megindulunk a fúrótorony irányába. A meg-megrítuló zuzmószőnyeg hijátusaiban kövek. Fel-elemelem az egyiket, forgatom tenyeremen, vizsgálgatom. Vasérc — mondja kísérőm —, vasérc a földfelszínen. És nem sokkal mélyebben, ki tudja, milyen határtalan mennyiségben! Ameddig a szem ellát, hegyhát gyűrűz hegyhát után, egészen a kék ködbe olvadó szemhatárig.

A fúrótoronytól távolabb masszív, otthonos meleget adó faépület — hat geológus lakóhelye. Kényelmes hálóterem, villany-tűzhely, rádió, televízió. Előretolt helyőrség. Eszembe jut Vlagyimir Aszkoldavics vasutat, kohót, bányát, várost látó álma. Ennek a hat embernek a nevét is bizonyára a majdani alapkövekbe lehetne vésní. Társaikkal együtt. Mert való igaz — kemerovói beszélgetéseink gyakori témája volt ez is, mintegy intelműl annak számára, aki Szibériát megjárva, élménybeszámolóra vállalkozik —, való igaz, hogy mértéktelenek e táj természeti szépségei, tü-neményesen gazdagok földje és vizei, ám ez a mértéktelenül szépséges és tüneményesen gazdag föld önnön nagyszerűségét felülmúló leigázókat követel, nem mindennapi akadályok leküzdésére képes gazdát. Sokszorozott, hitet, akaratot, felkészültséget, kitartást. S, hogy tehát a mesés kincseken túl, melyekért „csupán le kell hajolni”, essék mind több szó az emberről, aki szellemének és izmának minden szeletét mozgósítva valóban hasznosíthatóvá teszi ezeket a kincseket.

„Szibéria szíve” — nehéz- és könnyűiparának fejlettsége mellett — okkal büszke arra is, hogy példaadóan gazdag feltételeket teremtett lakosai számára a korszerű, tartalmas élethez. Kemerovo üzem-óriásait és kolhozait, könyvtárait és múzeumait, bányáit és kutatóhelyeit járva a közvetlen tapasztalat mondatja a látogatóval: a Kuznyeck-medence dolgozói méltó gazdái Szibériának.

Kassai-Végh Miklós

Élet a „magyar Kemerovóban”

Levél cím: 3100 Salgótarján, Kemerovo körút E/9.

Ez a ház ugyanolyan, mint a többi. Típus-terv alapján építették, oldalt a faltól elváló keskeny betonjárda még a friss szerkezetekben dolgozó erők nyomait hordozza. Ötvenhárom négyzetméteres lakások sorakoznak a szinteken, kényelmes lépcsőházra fűzték fel az otthonokat. A tágas loggiákra enyhe rózsairat párolog. Bözsi néni a ház kertésze. Falusi portájától nehéz szívvel vált meg, de a fiatalok unszolására mégis a városba költözött. Az új környezetben első dolga volt, hogy helyet nézzen a kiskertnek. Vászonzacskóban cipelte magával a virágmagvakat, fura alakú gumókat. Simára fogdosott nyelű ásójával szűzföldet tört fel, férje fiatal hajtásokat hámozott, s azzal kerített a nebulók előtt. A második évben a vasárnapi ebédhez a ház asszonyai innen csipkedték a petrezselyem zöldjét, a szegfűből, tulipánból, kardvirágból jutott a vázákba is. Óvatosan, hogy az idős nő észre ne vegye, mert Bözsi néni szerint a virág a kertben a legszebb. Egyízben fogadkozott is: hagyja az egészséget, mert a rakoncátlan kölykök letaposzák a palántákat, a sövény mögé pattanó labda kárt tesz az ágyásokban. Aztán a következő tavasszal újra megjelent

kapával a kezében, összegyűjtötte a száraz köröket, s új fajtákat ültetett.

Öt esztendeje költöztünk a házba. Amikor a lakáskulcsokat kézhez kaptuk, az első emeleten D. Józsefénél ünnepeltek. Ott volt az OTP megyei igazgatója, a városi tanács képviselője. A Salgótarjáni Kohászati Üzemek fiatal gépkocsivezetőjének televíziót ajándékoztak, mint a városban vállalati támogatással épült ezredik lakás tulajdonosának. Az újságok is megemlékeztek az eseményről. Azóta D.-éknek két gyermekük született, Peti, a nagyobb most készül óvodába. Nem kell messzire hurcolni, hiszen százhusz méterre épült a gyermekintézmény. Udvarát a telep lakói társadalmi munkában alakították ki. Szabad szombaton egyengették a humuszréteget, szórták a fűmagot, gödröket ástak a facsemetéknek, melyek néhány év múlva fának serdülve árnyékolják majd az apróságok játszóhelyét. Magát a telepet kora tavasztól késő ősziig zöldellő akácok szegélyezi. A lombok alatt verseny indult, melyik ház közelében épül a legszebb minijátszóter. Simára koptatott autógumik kerültek félig a földbe, egyiket-másikat fából faragott löfej díszíti, hogy teljes legyen az emberpalánták illúziója.

Öt éve a házban élők először látták egymást. Méregették a másikat, próbáltak közös témákat keresni. A feleségek gyorsabban ismerkedtek, önkéntesen nyakukba vették a jó lakótársi viszonyhoz vezető út egyengetését. A férfiakat a járdaépítés hozta közelebb egymáshoz. Bokáig érő la-

tyakban közlekedtünk hónapokon keresztül. Aztán megjelent és bemutatkozott S. Ferenc, a lakótelep tanácstagja.

— Nagyszabású akciót szervezünk — mondta. — A városi tanács ad járdalapokat, építési anyagokat. A többi a lakókra vár.

Betonlemezekkel burkoltuk az agyagos talajt, útbanlevő vaskos gyökereket téptünk, egyengettük a terep fodrait. A csáskánytól vízhólyagossá váltak a tenyerek, az ingekből facsarni lehetett a verejtéket. Azóta is ezen a járdán közlekedünk.

Egyformák a reggelek. Először Bözsi néni férje nyitja a ház kapuját. Éjjeliőr az építkezésen; hiszen a kőművesek, festők, villanszerelők dolgoznak még, jövőre mondanak végleg búcsút a Kemerovo körútnak. Az öreg fél ötkor feltotyog az első emeletre, s ébreszti a vőt, aki politikai munkatárs, s harminc kilométerrel arrébb levő munkahelyére naponta vonatozik. Ha siet, Zsigulijába ül.

Korán indulnak a gyárban dolgozók is, T. Zoltán, K. Károly, P. Sándor általában a lépcsőházban találkozik. T. András főmérnök, de ő sem lustálkodhat, a reggeli munkakezdést jelző gyári sziréna hangja felhallatszik a lakótelepre. S amikor a késő hajnali szelek ezüstcsigákat vernek le a fákról, félig kiürül a ház. Sietve érkezik P.-né, a telep korszerű élelmiszerboltjának vezetője, hogy iskolás lányát ellenőrizze, becsomagolt-e minden szükséges kelléket aznapra.

Rövid szóváltás, s indul mindenki dolgára. Az emeleteken felpattannak sorban az ablakok, szivárványos karikák fénylenek az üvegen, a friss levegő megmozgatja a lenge függönyöket, bekapaszkodik a finom anyagba, játszik vele, mintha eolhárfa lenne, amely a legkisebb fuvallatra is megrezdül. A földszinten a levelesládák előtt a postás motoz. Kezében csörög az újságpapír, gondosan begyömöszöli a résen a fémkazettába, kinek-kinek, ami jár.

Szűrkek a délelőttök. Az asszonyokat — már akik gyermekgondozási szabadságon vannak — leköti a házimunka, a mosás, főzés, takarítás, a picinyekről való gondoskodás. S úgy elrepül az idő, hogy észre sem veszik. Legfeljebb az ég tetejére felkúszó nap korongja jelzi a délután idejét. A gyárakból nemsokára érkeznek a reggeli korán kelők. Sohasem lehet tudni, ki lesz az első, hiszen akad a házban lakóknak más elfoglaltságuk is: K. Károly például munkásör, a városi Ifjú Gárda-parancsnokság tagja, s mellesleg középiskolába jár. Ő a nagy barkács, a pincében már az első hónapokban gyalupadot ácsolt, ott szokott furni-faragni. Ha rossz a villanykapcsoló, csepeg a csap, elromlott a háztartási gép, a lakók ajkán önkéntelenül is kibuggyan:

— Majd a Karcsi segít megcsinálni...

S ő falat bont, alátéteket gyárt, miközben két kislánya ott lebzsel körülötte. Felesége a kórházban dolgozik. Egy IBUSZ-utazáson ismerkedtek meg, ahol a helyi hagyományokhoz illően játéklakodalmat csaptak. Karcsi volt az alkalmi vőlegény, felesége fejére került a kölcsönmirtusz. Akkor még nem gondolták, hogy egy év múlva az esküvői színjátékot igazi követi. A földszinten laknak. Van egy régmódi gramofonjuk is, néhanapján felteszik a ritkán hallható lemezeket, a falakon részletek szüremlenek át a Borisz Godunovból, Aidából, népdaltaktusok bizsergetik a fület és a talpat.

A szenvedélyes horgászok: T. Zoltán és P. Gusztáv hetente egy-két alkalommal a víz partján töltik a délutánt. Bottal a ke-

zükben incselkednek a keszegekkel, pontyokkal, s ritkán térnek haza üres szákkal.

Késő délután a ház előtt gyülekezünk. A személygépkocsi-tulajdonosok — hatan — felváltva bütykölnek a motort, könyökig nyúlkálnak a Trabant, Skoda gyomrában, készítik elő a szerkezetet a hétféki kirándulásra. Előkerül a sakk, a tollaslabda, az összecsapások népes közönség előtt zajlanak. Mert játszani nem csak a gyerekek szeretnek, a felnőttek is.

— Jöttök a Tajgába? — hangzik el esténként a kérdés. A csalogatás pedig nem túlevelű erdőbe szól, ahol ezüstösen csillogó vizek és irtások szabdalják a rengeteget, s évszázados kidőlt fák gyökérzetükön hatalmas földtányérokkel jelzik: ritka erre-felé az ember. A Tajga a lakótelep nemrégén átadott teázója. Kemerovói belsőépítésztervei alapján rendezték be. A háttérül szolgáló fotótapéta az érintetlen, felelmetes tajgát idézi. A közelmúltban meglepetéscsomag is érkezett Szibériából. Amikor a Karancs Szálló vezetői kibontották, hatalmas medve nézett velük szembe, s egy fajdpár üvegszeme csillogott: a preparátumok ma a teázót díszítik, nem mindennapi látványosságként.

A teázó igazi orosz hangulatot áraszt. A háttérből, miközben a népviseleti ruhába öltözött pincéernő szervírozza a gőzölgő italt, szomorkás zene dallamai töltik meg a levegőt. A közelmúltban ott járt a testvérmegeye televíziójának vezetője, s a megyei lap főszerkesztője, akik néhány száz méternyi magnófelvételt ajándékoztak a repertoár bővítésére. Kacérkodik velünk az étlap: grúz saslik, lángoló Tajga-palacsinta, kijevi alma — csupa különlegesség.

A mi Tajgánkba, ahogy nevezni szoktuk, gyakran látogatnak szovjet turistacsoportok. Legutóbb aztán szóba elegyedünk velük (nem kis nyelvi nehézséget kellett áthidalni kézjelekkel és rajzokkal).

Házunkba hívtuk Nyikoláj Besznoszovot, Svetlana Kovaljovát, Alexander Desznikomut. Szása nagy mókamester volt. Nem véletlenül, rendezőnek tanul. Szavalt, énekelte. Megmutattuk neki, milyen körülmények között élnek a „kemerovóiak” Salgótarjánban. Még a pincébe is bekukkantottunk. Szerencsére az egyik lakásból előkerült egy agyonhasznált orosz—magyar szótár, s így már tökéletesen értettük egymás mondókáját. A barátságot vodkával és egri borral pecsételtük meg. Címüket azóta is őrizzük...

A hét vége, ha az idő engedi, s a felhők az égen nem görgetnek lomha lavínákat, a kirándulásoké. A gépkocsi-tulajdonosok hosszabb túrákra vállalkoznak, Egerbe, Bükkszékre járnak fürödni, rokonokat látogatnak. A többiek a tömegközlekedési eszközöket választják, vagy lábukra hagyatkoznak.

— Vasárnap kimegyünk Eresztvénybe? Az apósoméék üdülnek, a ház kulcsát nálunk hagyták — „dobja be” T. Zoltán. Három család összefogott, nyakukban a gyerekek, kézben a tele táskák, s irány Eresztvény. Meredek kapaszkodó derekán húzódik a hétféki telek, amit egy napra birtokba vettünk. Termésköböl kirakott lépcső köti össze a teraszokat, díszcserjék árnyékában farönkökből fűrészelt asztal, mellette keményülésű lóca. A kerítés melletti üregben, amit gondos kezek szélesítettek ki, hideg forrásvíz csörgedez, mint egy természetes hűtőszekrény. Bazaltból emeltek ötletes tűzrakóhelyet. Kondérban rotyogott a gulyás, inycsiklandó gőzei felcsaptak a faház tetőterébe is, ahonnan farkasszemet lehet nézni Somoskő várával, Salgó vármaradványával.

— Nincs valami jó könyvetek? — e kérdés vezeti be a lakásközi könyvkölcsönzést. Fiókkönyvtárryira való szépirodalmi alkotás, krimi, útleírás, történelmi regény sorakozik a lakások polcain, s cserél egyikét hétre gazdát, hogy azlán, míg a gyerekek békésen játszadoznak, vita kerekedik, mint író-olvasó találkozókön szokásos.

A kevés szabad időt a ház lakói igyekeznek tartalmasan eltölteni. A József Attila megyei Művelődési Központban vendéggé fellépő szolnoki művészek színházi előadásai, vasárnapi matiné, izgalmas és unalmas tévéműsorok szerepelnek a programban.

T. Zoli karbantartó lakatos a megyeszékhely egyik legnagyobb üzemében. A harmadikon laknak, két gyermekük van. Zolikát óvodába, Gabriellát bölcsődébe hordják. Felesége a gyár telefonközpontjában dolgozik.

— Nem vártam meg, hogy elteljen a gyermekgondozás három éve. Megérettük a keresetkiesést. Kell a pénz, mindig van valami, amire gyűjtünk. Hogy dolgozok, havonta ezer forinttal több a bevétel — mondja.

A központból már az első nap elkeseredetten tért haza. A helyére felvett kezelőnek négyszáz forinttal magasabb bért állapítottak meg, pedig T.-né már tíz esztendeje a gyárban keresi kenyerét. Ment a főnökéhez, a szakszervezeti bizottsághoz. Fizetésemelés helyett csak ígéreteket kapott: „Majd jövőre, mert az ideai keretet már felhasználták...” Rosszul esett neki, de már belenyugodott. A fiatalasszony egyébként szeptembertől gimnáziumba jár. P. Gusztávnéval együtt vállalkoztak az érettségi megszerzésére. Egyiküknek sem szükséges munkakörük ellátásához a középiskolai végzettség.

— Az ember addig tanuljon, amíg fiatal — vélekednek mindketten.

Hasonló lépésre szánta magát D. József is. A gépipari szakközépiskolába jelentkezett.

— Nem azért töltöttem ki a lapot, hogy majd négy év múlva íróasztal mögé kerüljek. Nagyon jól érzem magam a volán mellett. Az asszony meg az apósom beszélt rá a tanulásra — magyarázta.

A gyermekek és a napi munka mellett nagy fába vágta a fejszét.

Ahány lakás a házban — annyiféle gond. Az egyik család új otthonra spórol,

mert a jelenlegi kétszobásat szűknek tartja, pedig a tervezők igazán kitétek magukért, ennél ésszerűbb alaprajzi elrendezést nehéz lenne papírra vetni. Mások hétről-hétre izgatottan figyelik a MERKUR-jelentéseket, miként haladnak a személygépkocsi-sorszáмок, mennyit kell még várni az anyyira áhított autóra. A kocsni a házban lakók szemében afféle státuszszimbólum, s bár egyik-másik fenntartása alaposan növeli a családi költségvetés „előre nem látható kiadások” rovatát, a világot sem mondanának le róla. Sz. Lajos például, hogy Skodáját kímélje, motorkerékpárt vásárolt, s azzal jár be munkahelyére.

Tombol a tapétázási láz is. A falburkoló tekercseket zömmel a szomszédos losonci boltokban szerezték be, s egy-két napos tapasztalatcsere után saját maguk ragasztják fel. Ilyenkor az önkéntes tapétázók haját vastag mézporréteg szökíti, csiriztől ragad az előszoba padlózata. A pincében tárolt közös kettős létra vándorol a szintek között. S ha vége a munkának, megkezdődik a szomszédolás, együtt gyönyörködnek az új köntöst kapott szobákban.

A házban (és a Kemerovo körúton) lakók előnye, hogy minden közel van. Ta-

valy végre az élelmiszerüzlet kiköltözött a korábbi szűk faházból, amelyet már le is bontottak, s azóta a város egyik peremkerületének ellátását szolgálja. A korszerű üzletben zöldséges- és hentesbolt is helyet kapott. A háziasszonyok legfeljebb azért bosszankodnak néha, hogy a megrendelések nem igazodnak igényeikhez, s így esetenként szűk a választék. Megszűnt a másik gond is. Korábban a városközpontba kellett bejárniuk a betegeknek. Az új orvosi rendelő alaposan megkönnyítette helyzetüket. A lakótelep postát is kapott, végre biztonságosan üzemel a nyilvános távbeszélő is, mert a telefonkábeleket ugyan régen lefektették (a gödrök még fél évre rá is állandó balesetveszélyt jelentettek), távbeszélő-készülék még egyetlen lakásba sem került.

A rádiót, televíziót, s a háztartási gépeket sem kell cipelni már az autóbuszon. Nemrégiben GELKA-szervizt adtak át, mellette meg mozgalmi helyiséget alakítottak ki, ahol a telep lakói találkozhatnak. Az igazsághoz tartozik, hogy az utóbbi ajtaja ritkán nyitott, legfeljebb tanácstagi beszámoló alkalmából tárulkozik ki.

— Most már nyugodtak lehetek — mondta egy éve M. András, a szomszéd házból, aki a Volán gépkocsivezetője. — Sűrítik a járatokat... — S így lett. Csúszidőben tízpercenként közlekednek a helyijáratok a Kemerovo körútra, s onnan Salgótarján központjába.

„Alvó” városrésznak is nevezik a Kemerovo körüli lakótelepet. Napközben kihalt a kanyarjaival nyolcasra hasonlító utca, az autóbuszokon, személygyűjtő kocsin, az áruszállítókon, s néhány tanulóvezetőn kívül alig-alig közlekednek. Az esztergályosok, pedagógusok, hivatalnokok, kőművesek a nap túlnyomó részét a városban töltik, ott vásárolnak be, szórakoznak, s szinte csak fáradaimaikat kipihenni térnek haza.

Ez jellemző a házra is. Előfordul, hogy két szomszéd hetekig nem találkozik. legfeljebb az autóbuszon fut össze, aztán siet ki-ki a családjához.

— Jöttök focizni?... Nyársalunk?... Egy sakkparti? — Mindig akad azért kezdeményező esténként, hogy arra a másfél órára búcsúzhassanak a napi gondoktól, ne kelljen a fejet törni megoldásra váró problémákon. Mert az öt év nem csak a falakat koptatta meg, a lakókat is közelebb hozta egymáshoz, s részben kényszerűségből — mert, hogy egy fedél alatt élnek —, részben a közös érdeklődési körök révén barátságok szövődtek és szövődnek.

Egy évtizede költöztek a telepre az első lakók. Sártenger fogadta őket, gyalog közlekedtek a város szívébe. Negyvenen ha lehetek, ma csaknem kétezren élnek itt. Akkor József-platónak hívták a helyet, ahol egykor nógrádi bányászok a föld alatt szén termeltek.

Szabó Gyula

